

GAINERAKO EXONOMASTIKAZ

Antton Gurrutxaga

Txosten honen helburua bikoitza da. Batetik, izenburuko “gainerako” delako hori zer den argitzearren, onomastikaren esparruaz ihardutea, haren ohiko aztergai diren antroponimia eta toponimiaz gain bestelakorik ere badagokion gogoeta egitea alegia. Bestetik, eta idatzi honen egilearen ustetan aurreko galderaren erantzuna baiezkoa izaki, direlako aztergai horiek oro har zein diren eta Euskaltzaindiko Onomastika batzordeak zeinetaz arduratu behar lukeen aztertzea, aldi berean exonimoak direnean aurrakusten diren arazo sistematikoak mahaigaineratuz eta erabakia hartzerakoan kontuan izan behar genituzkeen hautabideak azalduz.

1. ONOMASTIKAREN ESPARRUA (1)

Onomastika izen berezietz arduratzen den hizkuntzalaritzaren atala da eta normalean pertsona- eta leku-izenak aztertzen ditu. Baina bi sail horietara biltzen dira izen berezi guztiak? Mugak zehazteko biderik egokiena izen berezi kontzeptua zer den argitzea dela dirudi. Ezer asmatzen hasi gabe, hobe dugu Euskaltzaindiaren beraren *Euskal Gramatika Laburra: Perpaus Bakuna* liburuan (2) izen bereziak arruntetatik bereizteko proposatzen diren bi irizpideak gogoraztea:

- Formala: izen bereziek ez dute mugatzailearik onartzen.
- Semantikoa: erreferente zehatza dute.

Hala ere, argi adierazten da bertan izen berezi batzuek mugatzailea dutela (*Azpeitia, Azkoitia, Bizkaia,...*; *Eusko Alderdi Jeltzalea, Euskaltzaindia, Estatu Batuak, Jainkoa...*) (3); eta erreferente zehatza duten (*ilargi, zeru, eguzki,...*), mugatzailearik onartzen ez duten (*amatxo, aitatxo,...*) edo mugatzailearik gabe erabil daitezkeen (*errege, faraoi,...*) izen batzuk ez ditugula izen berezitzat jotzen.

---

(1) Ondrengo hausnarketa onomastika osoari dagokio, ez exonimoez arduratzen den atalari bakarrik.

(2) *Euskal Gramatika Laburra: Perpaus Bakuna*. 37. or. Euskaltzaindia, 1993.

(3) Beharbada, inork ez luke sutsu defendatuko jainko hitza onomastikaren azterkizun denik, hitz arrunta dela baizik, zenbaitetan izaki bakar eta jakina erreferente duen forma (letra larriz eta mugatu singularrean) den arren.

Salbuespenak salbuespen, aipatu bi irizpideek izen bereziak mugatzeko lehen oinarria finkatzen dutela onartu beharra dago (4), baina, geure iritziz behintzat, semantika-alderdiari pisu handiagoa ematea komeni da. Ildo horretatik, bi irizpideren konbinazioa litzateke izen bereziaren eta arruntaren arteko bereizketarako giltza: espazioan eta denboran erreferente jakina izatea eta edukin semantikorik ez izatea, alegia, definizio-eran azal daitekeen edo eremu semantikoa mugatuz zehazten den esanahirik ez onartzea, deskribapena edo datu-emate hutsa baizik. Egia da izen berezi batzuek ez dutela erabateko erreferente zehatzik, izaki batena baino gehiagorena izan daitezkeelako eta, beraz, bere soilean ambiguo gertatzen direlako (ponte-izenak, grafia bereko toponimoak,...); ezin esan daiteke ordea, “definiziorik” dutenik, ezin da esan halako ezaugarriak dituenak generikoki halako izen berezia duenik (izen arruntekin gertatzen den moduan). Bada, izendapen hutsak dira eta horregatik dira izen berezi. Jakitun gara auzia ezin dugula guk hemen behingoa ebatzi eta irizpide horiek argituko ez dituzten hainbat zantza izango direla. Hala ere, horiei lotuko gataizkie aurrerantzean.

Horiek horrela, antroponimiaz eta toponimiaz kanpo aipatu baldintzak betetzen dituen izen berezirik baden galdetuz gero, baietz erantzun behar. Esaterako, izaki mitologiko edo fikziozkoenak (horietako asko, gizaki-formaz irudikatzen direnak bereziki, pertsonifikatuak dira eta antroponimiaren atal dira askoren uestez). Pertsona ez diren zenbait izaki bizidunek izen berezia dute (animalia zein landare historiko edo mitologiko batzuek: *Buzefalo*, *Zerbero*; *Gernikako arbola*, *Mallatu arbola*,...; etxabereen izenak, etab.). Orobat zenbait izaki bizigabek (*Titanic*, *Apollo*, *Koloseo*, *Graal Saindua*,...). Erakundeen izenak ere erreferente zehatza dute eta beste hainbeste esan liteke arterlan eta gertaera historikoez. Izen hauek guztiek oso multzo heterogenoa eta sistematizatzen zaila osatzen dute eta ikerlarien artean ez da sailkapen-bateratasunik.

Bestetik, izen batzuk berezi edo arrunt diren erabakitzeke muga-arazoak daude. Horietan garrantzitsuenak herri, etnia, dinastia eta bestelako giza taldeen izenak dira. Pluralez erabiltzen direnean, erreferente zehatza dute, kolektibo osoaren “izena” baitira. Singularrak ere onartzen dute noski, eta orduan kolektibo horretako banako bat adierazten dute. Alderen batera jo behar eta, izen arruntak direla esanez konformatuko gara eta ez, *sensu stricto* bederen, onomastikaren aztergai. Alabaina, onomastikarekin nolabaiteko zerikusia badutela uste dugu eta hona hemen hori esateko hiru arrazoi. Lehenik, munduko eta historiako herri askok ez dute nazio, estatu edo lurraldearen adierazgarri den “toponimorik” edo, baldin badute, herri-izenetik eratorria da (*Dorida*, *Kurdistan*, *Turkia*, *Tailandia*...) (5), eta praktikan pluralezko izendapena izen berezi baten baliokide gertatzen da. Bigarren, horietako izen asko izen berezi den eponimo batetik eratorriak dira (dinastia batzuk, antzinako zenbait herri, talde politiko, sozial edo erlijioso batzuk, etab.) eta grafia erabaki behar denean delako izen bereziaren grafia kon-

(4) Beste irizpide bat, izen bereziak letra larriz hasita idaztearena da. Idazkerari dago-kion irizpidea dugu berau, ez hizkuntzaren muineko izaeran oinarritua, nolabaiteko ohitura edo hitzarmen bidez gauzatzan dena baizik. Hala ere, izen berezi gehienak maiuskulaz idazten direla baieztatzea ez da burugabekeria eta aintzat hartzeko irizpidea da beraz.

(5) Hauetako toponimo edo estatu-izen batzuek, gainera, ez dute herriaren hedapen osoa hartzen, *tai* edo *turkiar* herriena adibidez.

tutan hartu behar den, eratorpen-bideari ala mailegu-bideari heldu behar zaion eta bestelako gaiak azertu behar dira. Hirugarren, multzo honetako izen asko ez dira ohiko hizkuntz hiztegietan biltzen, hiztegi entziklopedikoetan baizik, hots, onomastikari atek zabaltzen dizkioten lanetan. Azkenik, eta muga-arazo hauek teoriko hutsak ez diren seinale, Euskaltzaindiko Hiztegi Batuko batzordeak berak esana du *Hiztegi Batua osatzeko irizpideak* dokumentuko 30.4. atalean “Jentilizioak eta hizkuntzen izenak oraingoz baztertzekoak dira (cf. Onomastika batzordearen lana)”. Onomastika batzordeak heldu dio dagoeneko jentilizioak lantzeari eta ihardunaldi hauetan bertan lan horren emaitza aurkeztu digu.

2. GAINERAKO EXONOMASTIKA OSATZEN DUTEN ALORRAK

Honainokoa “gainerako onomastika” terminoaren esanahi edo edukina zehazten saiatu gara. Sailkapen desberdinak egin litezke; gu geu behintzat honako alorrak bereizteko moduan gaude (6):

2.1. Izaki eta toki mitologiko, alegiazko eta fikziozkoak

Pertsona-izen huts ez izan arren edo erreferente errealik ez ukan arren, horrelako izenak antroponimiaren barruan aztertzeko ohitura dago. Ihardunaldi hauetan bertan, X. Kintana eta A. Eguzkitza mitologi izenei buruz mintzatu zaizkigu. Fikziozko zein literatur obretako pertsonaiei buruz (*On Kixote, Falstaff, Lantzelot Lakukoa, Quasimodo...*) ez zaigu antroponimian azertu ez den arazorik azalduko eta, oro har, han esan, proposatu eta onartutakoak balio bera du hemen ere. Beste hainbeste toponimiaz (*Walhalla/Valhala; Camelot/Kamelot; Atlantida; Tartaros; etab.*). Bada ordea izen-multzo berezi samarra, hizkuntza batetik bestera nolabait “itzuli” egiten direnena hain justu (herri-ipuinetako pertsonaiena kasu: *Edurnezuri, Erpurutxo, Errauskine, Txanogorritxo, Katu botaduna, etab.*). Horien euskarazko formak tradizioan zein izan diren eta batasunerako zein proposa daitezkeen Onomastika batzordearen lana litzateke (7).

2.2. Gizaki ez diren izaki bizidun zein bizigabeak

Animalia eta landare-izenek osatzen dute atal honen lehen multzoa. Zalan-tzarik gabe, animaliena, eta bereziki abereena, dugu sail zabalena. Jakina, ez da Euskaltzandiaren lana txakur, behi edo txerri bati zein izen jar dakioken eta zein grafia beharko lukeen erabakitzea. Zeregin garrantzitsuagoak ditu. Baina, urriak izan arren, historian, literaturan zein herri-tradizioan badira animali izen bereziak (*Buzefalo, Babiaka,...*) (8). Antzeko zerbait esan liteke “objektu”en izen berezietz (*Titanic, Eiffel dorrea, Urrezko Ahari-Larrua, Gordiar korapiloa, Itun Kutxa, Legearen Harlauzak, Graal (Grial?) Saindua, Excalibur, Tizona, etab.*). Horietako ba-

(6) Letra etzanez idatzitako euskarazko grafiek ez dute inolako proposamen-asmorik, adibide hutsak dira.

(7) Izen horietako batzuk ipuinaren beraren izenburua ere badira. Ikus 2.4. puntua.

(8) Aurreko atalean aipatutako izaki mitologiko, alegiazko edo literario asko ere animalia itxurakoak dira.

tzuen grafia antroponimiarako onartutako irizpideak ezarritz finka daiteke; beste batzuek berriz, itzulpen-lana eskatzen dute.

2.3. Erakundeak

Berez, erakunde, enpresa, denda, etab.ek bere buruari jarri dioten izenaz zer esanik ez du Euskaltzaindiak. Non da orduan arazoa? Zergatik aztertu behar dugu gai hau txosten honetan? Hain zuzen ere, erakunde askoren izena eta sigla hizkuntza batetik bestera aldatu egiten direlako, ez erakundeak berak hizkuntza bakoitzerako izen ofiziala duelako, delako izen hori komunikabide, liburu, etab.etan "itzuli" egiten delako baizik. Askotan, itzulpenari dagokion sigla ere sortzen da (ONU/UNO/NBE; OLP/PLO/PAE; ANC/CNA/AKN?). Beste batzuetan berriz, erakundearen izen ezagunena jatorrizko sigla da, baina osorik aipatu behar denean, erakundearen izena itzuli egin ohi da, nahiz testuinguru jakinetan jatorrizko hizkuntzazko izen osoa ere ematen den (UNESCO, FMLN, NATO/OTAN, IRA, KGB, CIA, BBC...). Honek ez dakar inola ere berekin delako erakundeak itzultitako izendapen hori bere egitea.

Siglen arazoa ez da erakundeen izenetara mugatzen, bestelako termino edo izendapen askoren laburtzapena ere sigla baita: ADN (azido desoxirribonukleiko), EMS (Europako Moneta Sistema), UBG (umetokibarneko gailua), etab. Berez, ez da txosten hau horretaz iharduteko gunerik egokiena. Dena den, sigla gehienak izen bereziak izaten dira eta Euskaltzaindiaren Onomastika batzordea gai honetaz eztabaidatzeko eta proposamenak egiteko foro egokia izan daitekeela uste dugu. Hutsetik ere ez du zertan abiatu. Siglei buruz funtsezko bi lan egin dira euskaraz: UZEiko *Laburtzapenen Gidaliburua*-n siglen eraketa, ebakera, deklinabidea eta itzulpena sakon aztertu eta hainbat proposamen egiten dira; horrez gain, hainbat siglaren grafia eta azalpena ere eskaintzen da, horietako asko erakunde-izenak direlarik. *Euskaldunon Egunkariaren Estilo Liburua*-n ere komunikabideetan maizen erabiltzen diren siglen bilduma luzea osatu da. Lan biok dira, dudarik gabe, euskaldunarentzako kontsulta-tresna nagusia, baina zenbait kasutan ez datoz bat. UZEIk ONU/UNO proposatzen duen bitartean, *Egunkariak* NBE dabil. Biek ere "Nazio Batuen Erakunde" hartzen dute erakunde horren euskarazko izendapenerako. Gaur egun maiz erabiltzen diren eta horrelako arazoak sortzen dituzten erakunde eta dagozkien siglei eta haien deklinabideari buruz Euskaltzaindiak gomendioak ematea kazetari, idazle, hiztegi-gile eta beste hainbati mesedegarri izango zaio.

2.4. Artelanak

Bi azpimultzo egin beharra dago:

2.4.1. Obra idatziak; filmeak.

Idatzizko obra batek hizkuntza jakin batean izango duen izenburua delako obra hizkuntza horretara itzultzen denean sortzen da. Itzulpengintzari dagokio, beraz, literatur, zientzi edo filosofi lan batek euskaraz izango duen forma sortzea, eta ez, teorian bederen, liburua osorik itzuli gabe obra aipatu behar duelako izenburua bere kabuz itzultzen duenari. Arazoa egiazkoa da ordea. Esaterako, gaur egun Euskal Herrian irakasle batek literatura unibertsala irakatsi behar due-

nean, obren izenburuak nola edo hala eman beharko ditu, eta euskarara itzulitako kopurua gaurkoz hain txikia denez, bere kabuz egindako itzulpenez baliatu beharko du ezinbestean. Ikasleei gertuko zaizkien hizkuntzen kasuan (frantsesa, ingelesa, gaztelania, latina, galiziera, katalana, etab.) jatorrizkoa eman lezake agian (beste kontu bat da ikasleek direlako atzerri-izendapenak erabiliko dituzten), baina beste askotan alferlana litzateke (errusiera, grekoa, alemaniera, etab.). Arazoa hor dago, beraz. Beharbada ez da hemen eztabaidatzekoa.

Filmeen arazoa obra idatziena bezalakoa da hein batean, atzerriko filme baten izenburua herrialde batean banatzen eta proiektatzen denean itzultzen edo egokitzen baita. Hala ere, atzerriko filmeen izenburuak nola itzultzen edo "asmatzen" diren ez da hemen aztertzeko gaia.

2.4.2. Arte plastikoak, arkitektura, musika, etab.

Artelana bera ez noski, baina izenburua askotan itzuli egiten da edo grafia egokitzuz hartzen da (jatorrizko izendapenaz ezagun direnak gutxienak dira: *Così fan tutte*, *Porgy and Bess*, *Empire State*...). Horrelakoen zerrenda mugagabea da eta inork ez du proposatuko batzordeak izenburuak sistematikoki euskaraz emateari ekitea. Bada ordea, monumentu, eraikin, etab.en kasuan bereziki, batzordearentzako moduko lanik, askotan aldi berean nolabaiteko toponimo ere badirelako. Hona hemen adibide batzuk: *Koloseo/Koliseo/Colosseum/Coliseum*; *Partenoi/Partenon*; *Sistoar Kapera(?)*; *Taj Mahal*; *Kaaba*; *Alhambra*; etab. Muga-tzailearen arazoa sortzen da batzuetan, lehen bi adibideetan bezala (*Koloseoan/Koloseon* izan naiz).

2.5. Gertaera historikoak

Aurreko ataleko bigarren puntuan esandakoak balio du hemen ere. Milaka termino daude eta gehienak ez dira Onomastika batzordeak bere gain hartzeko modukoak, historialari eta itzultzaileek aztertzekoak baizik. Gehienaz ere, historia-ko aro nagusiak eta gertaera historiko handiak azter litezke: *Paleolitoa*, *Neolitoa*, *Brontze Aroa*, *Burdin Aroa*, *Antzin Aroa/Antzinatea*; *Erdi Aroa*, *Er(re)nazimentua/Er(re)nazimendua/Berpizkundea*, *Ilustrazioa*, *Argien Mendea*, *Aufklarung*, *Iraultza Industrial*, *II. Mundu Gerra*, etab. Horrelakoen oinarritzko zerrenda denbora gutxian osa liteke.

2.6. Giza multzoak

Adieraziaren aldetik atal hau hirutan bana daiteke:

- Herriak, etniak eta kulturak.
- Dinastiak eta familiak.
- Talde politiko, sozial eta erlijiosoak.

Formaren aldetik berriz, bestelako hiru multzo bereiz daitezke:

- Antroponimo edo toponimo batetik eratorriak.
- Eratorri gabeak.
- Jatorrizko izendapenetik itzuliak zein itzuligabeak.

Arazo puntauletatik ihesi, euskarazko grafiak emateko dauden arazo sistematikoak eta dagozkien erabakigaiak zein diren labur-labur azalduko dugu:

2.6.1. Berez eratorriak ez diren herri- eta etnia-izenen euskarazko grafietan *-(t)ar* erabiliko den ala ez: *kurdu(o)/kurduar; zulu/zuluar...* Gure ustez, horrelakoetan ez da atzizkirik behar.

2.6.2. Eratorriak ez diren herri- eta etnia-izenetan gramatika-kategoriaren arazoa dago: izen ezezik izenondo ere badiren erabaki behar da. Gure ustez, izenondo ere badirela onartzea komeni da. Egia da *arte maia* eta *inperio mongola* bezalakoak baino gomendagarriagoa dela *maien artea* eta *mongolen inperioa* erabiltzea, eta horretara joko genuke gehienok seguraski; dena den, baliabide horrek ez du beti balio. *Hilobi etruskoa* eta *piramide maia* terminoek adibidez, *etruskoen hilobia* eta *maien piramidea* direlakoek baino egokiago dirudite, eta *buruzagi siux* zein *konde franko* terminoek, hurrenez hurren, ez dute zertan *siuxen buruzagi* eta *franko* *konde* terminoen esanahi bera izan.

2.6.3. Transkripziozkoak edo transkripziozko erroa duten herri- eta etnia-izenen grafia antroponimia eta toponimiarako proposatu diren taulen bidez ala maileguzko hitz arruntetarako Euskaltzaindiak emandako gomendioen bidez sortu behar den: *bashkir/baxkir; khazak/kazak; shii/chii/xii; sikh/sik/sij;*... Oro har, transkripzioaren bidea hobetsi behar dela uste dugu (ez beti noski; adibidez, euskal prentsan *xii* da nagusi).

2.6.4. Greko eta latinaren bidez heldu zaizkigun eta eratorriak ez diren herri- eta etnia-izenen grafia nola mailegatu. Oro har, herri-izenaren jatorrizko grafia aintzat hartu gabe (jatorrizkorik aurkituz gero noski), gure inguruko erdaretan nagusi diren grafietatik abiatzea proposatzen dugu. Hortaz: *zelta, bisigodo, huno, hitita,*...

2.6.5. Estatu kolonizatzailearen hizkuntzazko grafiaz eta berorren aldaerez heldu zaizkigun eta eratorriak ez diren herri- eta etnia-izenen grafia nola eman. Bi azpimultzo egin behar dira: grafia-aldaerak daudenean (*azteca, aztèque, aztec; pigmy, pigmée, pigmeo*) euskarara egokitu behar dela uste dugu: *azteka, pigmeo*. Aldaerarik ez denean, delako grafia errespetatu ala maileguzko hitz arruntetarako Euskaltzaindiak emandako gomendioen bidez aldatuko den erabaki behar da (*apache/apatxe; crow/krou; chibcha/txibtxa; yoruba/joruba*).

2.6.6. Toponimoaren “erro” diren herri- eta etnia-izenen grafia (hots, toponimoa herri- edo etnia-izenetik eratorria denean). Batzuetan toponimoa historikoki zein formalki herri-izenetik eratorria dela bistakoa da: Turkia, Normandia, Kurdistan, Danimarka, etab. Alabaina, historian atzera joan ahala, bereizteza gerta daiteke zein den zein baino lehenagokoa (bereziki *-ia, -ea* bukaerako toponimoe-tan: Asiria, Galia, Media, Kaldea,...). Oro har, eratorria sortzea da ohikoena (Ik. 2.6.7. puntua), baina zenbait kasu berezi badira. Toponimoak *-stan, -landia* bukaera duenean, hobe herri- edo etnia-izena horiek gabe ematea (*kurdu, khazak, tadjik, tai*, etab.). Beste batzuetan zalantza sortzen da: *turko/turkiar; normando/normandiar; saxoi/saxoniar; daniar(?)/danimarkar; mongoll/mongoliar;*... (9).

(9) Gogoan izan ez garela estatuko herritarren izenez ari, herri edo etnia-izenez baik. Planteatzen den zalantza honako hau da: ea Asia Zentraleko *turco/turc/turk* herria Tur-

2.6.7. Ageriko erroa (toponimo zein antroponimoa) duten herri- eta etnia-izenen grafia. Onomastika batzordeak berak jentilizioetarako proposatutako irizpideak ezarriz sortu behar lirateke (*feniziar, akaditar* (10), *joniar, kartagoar, iberiarr,...*). Hala ere, batzuetan eratorbide horrek desitxuratzeko handia eragiten du: *akaiar/akeo; etruriar/etrusko; semdar/semita; aramdar/arameo/aramear* (azken honetan arazoa hirukoitza da, ikus 2.6.8. puntua). Horrelakoetan eratorria edo mailgua aukeratu behar da.

2.6.8. Eratorriaren itxura duten baina ageriko errorrik, edo ezagun den errorrik behintzat, ez duten herri- eta etnia-izenak mailegatzean, *-(t)ar* gabe mailegatu ala 2.6.7. puntukoekiko analogiaz jokatu: *arameo/aramear; saduzeo/saduzear; dorio/doriar* (11).

2.6.9. Antroponimotik eratorriak diren dinasti eta famili izenen grafia sortzeko *-tar* atzizkiak ala maileguaz baliatu: *akemenestarrak / akemenidak; abastarrak / abasidak; meroveotarrak / merovingioak (merobinjioak?)*; *umaiatarrak / omeitatarrak / omeiak; utmandarrak / otomandarrak / otomanoak*.

2.6.10. Abizenetik edo toponimotik eratorritako dinasti eta famili izenak *-tar* atzizkiaren bidez edo *top. + -ko etxea* egituraren bidez sortzen dira (*Tudortarrak, Borgiaarrak, Lancastertarrak, Valoisko etxea...*). Hala ere, arazo puntual garrantzikoak badira: Espainia eta Frantziako *Bourbon/Borbon/Borboi* (baita *Borbondar* eta *Borboitar* ere), Eskoziako *Stuart/Stewart/Estuardo*, etab.

2.6.11. Dinastia, talde politiko, sozial, eta erlijiosoak: *-i* bukaera duten izenak askotan *-ita/-ite* bukaeraz hartu dituzte mendebaldeko hizkuntzek. Direlakoak mailegatu behar ditugunean, jatorrizko *-i* bukaera hobetsi ala ingurukoak aintzat hartuz *-ita* bukaera hobetsiko den erabakigai da (*xii/xiita; alaul/alauita; ha(t)xemi/ha(t)xemita; sefardi/sefardita*) (12). Funtsean gauza bera diren arren, ez da komeni erabakigai hau *-i* bukaera duten edo, toponimoak *-ia* edo *-ea* bukarakoa ez izan arren, amaiera aldean *-i* edo *-e* agertzen duten erdal jentilizioen arazoarekin nahastea (*iranil/iranien,-enne/iranian; egiptio,-al'égyptien, -enne/egyptian; europeo,-al'europeén,-enne/european*). Hauek euskaraz *top. + -(t)ar* egituraren bidez ematea proposatu da, gaur egun maiz irakurtzen diren *-iar* eta *-ear* bukarakoak gaitzetsiz (*irandar, eta ez *iraniar; egiptoar, eta ez *egiptiar ez *egipziar; europar, eta ez *europear, etab.*) (13).

kiako herritarren jentilizioa ere baden *turkiar* hitzaz adieraziko dugun. Beste hainbeste esan liteke gainerako adibidez.

(10) Eta ez *akadiar. Toponimoa *Akad* da.

(11) *dorio/doriar* herriari dagokion toponimoa ez da *Doria, Dorida* baizik, eta herriaren izenetik eratorria dela dirudi.

(12) Erdal komunikabide batzuk ere hasiak dira dagoeneko *-i* bukaera bultzatzen (Ik. *El País. Libro de estilo*. 1990, 83. or.).

(13) Hau esanda ez dugu *-iar* atzizkia baztergarria dela aditzera eman nahi. Euskaraz jatorriz dituen funtzioez gain (eskuarki *-tiar, -liar* forman: etxetiar, goiztiar, egoiliar, etab.). *-iar* atzizkia pisu geologikoen izenak sortzeko, zenbait jentilizio "gaizto" sortzeko (*daniar, irakiar, txekiar,...*), eta antroponimo batetik eratorritako *-iano/-ien(ne)/-ian* bukarako adjektiboak sortzeko erabili izan da (*kantiar, cartesiar, newtoniar, freudiar, etab.*), nahiz eta azken kasu honetan *-(t)ar* ere oso erabilia den (*nepertar, newtondar, browndar, etab.*). Oso interesgarria da gai honi buruz UZEIko *Berba* aldizkariaren 6. zenbakian Mikel Loinazek egindako azterketa.

2.6.12. Antroponimo (batzuetan toponimo) batetik eratorriak diren talde politiko, sozial eta erlijiosoen izenak. Euskaraz horrelako asko emateko arau orokorra erroari *-tar* atzizki eranstea da: *frantziskotar*, *domingotar*, *agramondar*, *oinaztar*, etab. Ez beti ordea (bereziki, *-ista*, *-ismo* bukaerak mailegatzeko joera nabarmena dago: *karlista*, *marxista*, etab.). Horietako asko ez dira gaur egun euskaraz ematen hasiak, eta *Orotariko Euskal Hiztegiak* argitu beharko ditu *luter-tar/luthertar/luterano*, *kalbindar/kalbinista*, *girondar/girondino*, etab. bezalako zalantzak. Hala ere, jokabide orokorra zein izango den argi izatea komeni da, grafiak sortzeko eratorpenaz ala mailegutzaz baliatuko garen jakiteko: *marondar/maronita*; *hustar/husita*, etab.